

KIM BLÆSBJERG

DE BEDSTE FAMILIER

**LÆSEKREDS-
MATERIALE**

Læseprøve, mini-
interview og
spørgsmål

KIM BLÆSBJERG

Kim Blæsbjerg (f. 1974) er opvokset i Lemvig som søn af en fabrikssyerske og en skorstensfejer. Flyttede til København i 1994, gik på Forfatterskolen 1995-97 og blev cand. mag. i dansk i 2004.

I 2002 debuterede han med kortprosa-bogen *Fælder* og fik et gennembrud med *Rådhusklatreren* i 2007. Har siden udgivet en række romaner, blandt andet trebindsværket *Desertørerne* (2016-18) som udløste Statens Kunstfonds treårige arbejdslegat. Kim Blæsbjerg bor i København med sin kone og deres to snart voksne børn.

Kim Blæsbjerg

DE BEDSTE
FAMILIER

Roman

Uddrag fra bogen

Gutkind Forlag

De bedste familier

© Kim Blæsbjerg og Gutkind Forlag A/S, København 2023

1. udgave, 1. oplag, 2023

Omslag: © Alette Bertelsen

LÆSEPRØVE

Enhver kopiering fra denne bog må kun ske efter reglerne i lov om ophavsret af 14. juni 1995 med senere ændringer.

Romanen er skrevet med støtte fra

STATENS KUNSTFOND

Gutkind Forlag · Læderstræde 9, 1. · DK-1201 København K

gutkind.dk · gutkindforlag · gutkind_forlag

Briksen i mandskabsrummet er smal og hård. Niels er lige vågnet med et hoved så tungt som en jernkugle, og han kan lugte sit eget bræk. Arbejdsformanden står og kigger ned på ham.

– Er lægen på vej?

Niels hører sin egen stemme komme langt væk fra, som når man snakker gennem en pude.

– Han er taget af sted igen, Niels. Han siger, at du bare skal hvile dig nu. Vi får en mand til at køre dig hjem.

– Hvor er Jørn? Få fat i Albeck, jeg vil snakke med ham, og det skal være nu.

Vreden vågner sammen med bevidstheden. Han føler, at den stikker som pigge fra den indvendige side af huden. Arbejdsformanden holder ham nede med en hånd mod brystet.

Men det her har ikke engang noget med kviksølvet at gøre. Det er et uheld med den produktion, de har kørt helt fra starten af. Det er rutine, det er nemt, og alligevel ligger han her. Han vil have en forklaring, vil vide, hvad ingeniørerne har tænkt sig at gøre. Føler sig samtidig så uendelig træt, at det er svært at tænke to sammenhængende tanker. Som under den hårdeste influenza eller værre endnu.

– Jørn er her ikke i dag, men vi har været i kontakt med ham, svarer arbejdsformanden, hvis ansigtsudtryk altid er det samme neutrale, nærmest uanset hvad der sker. – Han siger, at det er bedst, du holder fri en uge. Det var også det, lægen sagde. Du får løn alligevel, det skal du ikke bekymre dig om.

Niels ligger et øjeblik med lukkede øjne. Nu begynder han at huske, at han ikke er alene i verden, men at de skal se ham om lidt, Margrethe og børnene. Margrethes blik, når hun kommer hjem fra vaskeriet og ser ham ligge der. Alle de modstridende følelser, øjnene rummer.

– I skal ikke køre mig hjem, stønner han. – Kan du ikke prøve at få fat

i min bror? Ring til slagteriet. Hvis han kan få lov at låne en vogn, kan han måske komme og hente mig.

– Vi prøver. Hvil dig imens.

Lyden af Eriks stemme får Niels til at vågne og hive sig op i siddende stilling. Han gnider sig over ansigtet, som føles sart. Synet er påvirket, og det kradser i brystet, når han prøver at trække vejret i bund.

– Vi skal have dig forbi sygehuset, Niels.

Erik flimrer, han kan ikke stille skarpt på ham. – Nej ... lægen har været her. Han siger, at det ikke er nødvendigt.

– Så bliver jeg hjemme hos dig, indtil Margrethe kommer.

– Kan du ikke køre mig hjem til dig?

– Til mig? Nej, du skal da hjem.

– Følg mig nu for fanden bare ud, Erik.

Niels sover på det meste af køreturen til Lemvig.

Da de er kommet indenfor i Strandgade, smider han sig i Eriks uredte seng. Erik tager en stol med fra stuen og sætter sig. Han har også hentet en kande vand og et glas. – Du er helt hvid i hovedet. Sæt dig op, Niels, du skal have drukket noget vand, det sagde de også derude.

Niels er ved at kløjes i vandet, men det lykkes ham med små slurke og opmuntringer fra Erik at få tømt et glas, før han må ned at ligge igen.

Erik stirrer hovedrystende på ham. – Hvad er det, du vil her? Det er da for dumt, at du ikke kommer hjem i din egen seng.

Niels lukker øjnene. Det må være flere år siden, han har været hos Erik i hans lille lejlighed. Når de ses, er det altid hos ham og Margrethe. Lejligheden er fin nok til Erik, men Strandgade er Strandgade. Lidt længere nede ad gaden voksede de op. Det var en tilfældighed, at Erik fik tilbudt en lejlighed lige her, og i en tid med mangel på boliger var det måske meget forlangt, at han ligefrem skulle sige nej til den, men han kunne da gøre noget for at komme videre. Mærker han ikke genfærdene her? Deres fars nederlag og fyringer, hans slag på deres kroppe, når afmagten fyldte ham, deres mors flugt ind i flaskerne eller ud til fremmede mænd. Erik holder sikkert hjemmet pænt og rent bortset fra den uredte seng, men bare bevidstheden om at være i Strandgade får Niels til at fornemme stanken af pis. Det er et grimt ord at bruge, men den hang i næsen, når deres mor blev kærlig i begyndelsen af en brandert og trykkede ham ind

til sig. Det og så en stærk parfume, som hun bragte hjem i små flasker, de ikke havde råd til, og som nogen må have foræret hende. Af samme grund gemte hun flaskerne for deres far, men han opfangede duften. Så var det med at flygte ud af lejligheden og holde sig væk, indtil man kunne håbe, at der var faldet ro på igen.

– Erik, jeg tænker på, om jeg kan overnatte her et par dage, bare indtil det værste er ovre.

Erik kigger forbavset på ham. – Nej, det kan du da ikke. Hvad skulle vi sige til Margrethe?

Niels føler sig omtåget. Som i en glædesløs brandert.

– Du behøver ikke at skåne Margrethe, Niels. Troede du, at du kunne holde det hemmeligt for hende? Du opfører dig som en lille dreng. Nu kan du hvile dig her lidt, og så kører jeg dig hjem.

– Vi har brug for, at jeg beholder det arbejde.

– Det ved Margrethe godt.

Niels er næsten for træt til at snakke. Må støde ordene ud. – Hvor skal pengene ellers komme fra?

– Det ved hun.

– Jeg har ikke kun ansvar for mig selv. De siger, at det er vigtigt, hvad jeg mener.

– Hvem? De andre arbejdere?

– For fanden, hvor er det noget lort at ligge her.

Øjnene er ømme som betændte vabler. Erik må fornemme, at lyset generer ham, for han går hen og trækker gardinerne for. De sidder stille sammen i halvmørket, indtil Erik siger, at det er tid at få ham hjem.

Niels sveder som en febersyg om natten. Det er så slemt, at Margrethe må skifte lagen undervejs. Hun vågner ved den metalliske lugt fra hans ånde, tænder lyset og ser, at de gule plamager har gennemblødt lagnet. Hårdhændet flytter hun på ham, får det ordnet og sætter sig bagefter på sengekanten. – Jeg får ikke sovet mere i nat, siger hun frem for sig. Hendes hvirken trænger ind til ham i hans svedtåge. Han fornemmer, at hun kigger over til børnene og konstaterer, at de stadig sover.

– Vågn op, Niels, jeg vil snakke med dig.

Hun rusker i ham, har ladet lampen være tændt. – Du har ikke fået morfin den her gang, så du kan godt holde dig vågen lidt.

Alt i hendes ansigt er stramt. – Jeg vil ikke opleve det igen. Du er nødt til at love mig, at det aldrig sker mere.

Niels synker med besvær. Vil helst bare lukke øjnene i og glide væk. – Det garanterer jeg, stønner han, men ved godt med sig selv, at det kan han jo ikke. Han kan ret beset kun love at kæmpe videre for, at fejlene ikke opstår. De sprækker og utætheder, de overser.

Margrethe tager fat om hans arm og klemmer så hårdt, at neglene borer sig ind i huden. Smerten gør næsten godt. Hun stirrer på ham med et blik, som har hun lyst til at slå ham. – Du lover mig, at giften forsvinder af sig selv. Der må ikke sætte sig noget i kroppen eller i hovedet.

– Nej.

– Du skal blive helt rask, helt dig selv igen.

Margrethe rejser sig og går lidt frem og tilbage i værelset og videre ind i stuen. Det er stadig helt mørkt udenfor. Han vil ikke have, at hun går rundt og bliver kold og får ødelagt sin søvn. Vil kalde på hende, men døser hen.

Om søndagen er Erik på besøg for at se til ham. Han har en ribbensteg med til Margrethe. Den kan hun ikke nå at tilberede, men det er alligevel god mad, de sidder med ved frokostbordet. Oksekødssuppen smager kraftfuldt af mørt kød og krydderier, og brødet knaser sprødt. Om søndagen laver Margrethe altid varm mad til frokost og gør noget ekstra ud af det. Det har hun også formået i dag trods to hårde nætter, hvor hun næppe har fået sovet mere end nogle få timer i alt. Hun har mørke rande under øjnene. Stemningen er mat. Ikke som de normale søndagsfrokoster med Erik på besøg. Han må vel også fornemme, at tiden ikke er til lette kommentarer. Han taler stille som på et sygehus.

– Det er godt at se dig oppe, siger han. – Nu skal du bare stille og roligt komme dig.

Børnene har fået lov at gå fra bordet. De er gået ned på marken bag blokken, og Erik har lovet at komme og spille fodbold med drengene om lidt. – Du skulle jo gerne blive frisk til havnefesten, tilføjer han.

Niels løfter tavst blikket fra den mad, han alligevel ikke rigtig har appetit til at spise.

– I tager da med, ikke?

– Jo, det skal børnene ikke snydes for, svarer Margrethe.

– Har I set, at de allerede er færdige med auktionshallen? Den er næsten for stor til vores lille havn.

Niels nøjes med at smile mat.

– Nå, jeg må hellere smutte ned til ungerne.

Erik rejser sig og gør mine til at bære sin tallerken ud.

– Lad den stå, siger Margrethe.

– Siger ungerne ellers noget? spørger han med et nik til Niels, mens han tager jakken på.

Margrethe er gået i gang med at samle tallerknerne sammen. – Nej, det er jo ikke ligesom dengang med øjnene, svarer hun nøgternt. – Da var Svend så bange for, at Niels skulle miste synet.

– Men de ved vel godt, at ...?

– Ja, men så længe de ikke spørger, behøver vi jo ikke at rippe op i det. Nu ser drengene også meget til Jørns datter.

– Ingeniøren?

– Ja, og jeg synes ikke, de skal gå og bekymre sig om deres fædres arbejde, hverken dem eller hende.

*

Køen til de gratis fiskefileter med remoulade er lang. Det er en sommerlig forårsaften, så lun, at Margrethe ikke har andet end en tynd kortærmet kjole på. Niels er vendt tilbage til fabrikken for nogle dage siden og siger, at han ikke mærker noget til trætheden længere. Hun tror ikke rigtig på ham, men i aften vil hun være fri for bekymringer. Det har hun lovet sig selv for børnenes og sin egen skyld.

De har været rundt om fiskeauktionshallen, som imponerer alene ved sin størrelse. De har også set de nye pakhuse til eksportørerne, som er blevet opført samtidig. Det samlede byggeri vidner om udviklingen i Lemvig, at det igen begynder at gå godt for fiskeriet, og at resten af erhvervslivet har lignende fremgang. Ellers ville der ikke have været råd til at investere i byggeriet, og ifølge Niels er næsten alle forretningsdrivende i Lemvig med som aktionærer.

Margrethe spurgte sin mor, om hun ville med til festen, men hun følte sig træt og mente, at der ville være for meget støj. Havnen myldrer også med mennesker. Ud over lemvingerne må der være kommet mange udefra.

Festen har været slået stort op i aviserne, og alle forretningerne holder længe åbent for at få ekstra ud af tilstrømningen. En journalist fra radioen går rundt med en stor mikrofon. Det må være den største folkefest i byen siden befrielsen, og det slår hende, at folkene på rådhuset ikke ville kunne skabe det samme. Det er, hvad erhvervslivet formår, når man træder sammen. Der er bygget en musikscene og sat lamper op i hele havneområdet, og hun står med fornemmelsen af, at alle dele af Lemvig og omegn er repræsenteret ved festen. Fiskere, landmænd, forretningsdrivende, arbejdere, funktionærer. Halvdelen af deltagerne er børn i alle aldre, der drøner rundt og får lov til at støje, som de vil.

Længere fremme i køen bliver der diskuteret politik. Eller det er to mænd, der tilsyneladende mener det samme, men højrosten prøver at overgå hinanden med argumenter for, hvorfor Socialdemokratiet er en katastrofe. Der er kun knap to uger til folketingsvalget, og flere og flere lader til at tro, at socialdemokraterne får svært ved at holde skansen. Mange i Lemvig håber på, at de taber. Et genkommende argument lyder, at alle fra top til bund vil blive rigere, hvis magten skifter. Det tror Margrethe ikke på. Hun frygter, at de sidste års fremskridt vil blive sat over styr under en borgerlig regering.

Da de endelig har fået udleveret fiskefileterne, trækker ungerne over mod Vibeke, som står og vinker til dem under en gulskinnende lampe. Margrethe får i det samme øje på Karin. Hun går hen til hende med Niels på slæb. Han holder sig et halvt skridt bag hende. Karin hilser ved at give hånd til Niels og æ Margrethe på armen.

– Ja, Jørn er her ikke lige, han er på rundvisning med Handelsstandsforeningen, siger hun undskyldende og kaster et blik ud over menneskehavet. – Sikke meget de har gjort ud af det.

– Ja, det er flot med lamperne, svarer Margrethe. Hun føler sig akavet, fordi Niels står og lytter med, og fordi fiskefileten er lidt i vejen. Normalt når hun møder Karin, skruer hun ned for dialekten, og nu kan hun ikke finde den rette balance. Hun venter på, om Karin vil spørge til Niels' helbred, men det er jo ikke sikkert, at hun har hørt noget. Margrethe drejer hovedet, mest for at komme ud af det kejtede. – Undskyld, jeg kigger efter min svoger, siger hun og tager en lille bid af fileten. – Niels' bror, vi skal mødes med ham.

Karin nikker og trækker hende et par skridt væk fra Niels. – Der var for resten noget, jeg ville høre dig om.

Karin ser ud til helst at ville tale lavmælt, men er nødt til næsten at råbe for at overdøve larmen. – Kunne du være interesseret i at gå med mig til et foredrag?

– Foredrag?

– Det er Jørn. Vi er med i en foredragsforening, men ... det bliver jo så sent for dem, ingeniørerne.

Karin får det til at lyde, som om det er, hvad man må forvente, men de må have skændtes om det, fornemmer Margrethe. Jørn må være løbet fra et løfte.

– Ja, så jeg tænkte på, om ikke du kunne have lyst til at gå med. Der er et foredrag i næste uge, som alligevel ikke vil interessere Jørn. Om madvaner, hygiejne og børneopdragelse. Hvem ved, måske kan vi lære noget? Eller også kan vi sidde og tænke vores.

– Jo ...

Margrethe har ikke været til et foredrag, siden hun gik ud af skolen.

– Du kan jo tænke over det.

Der er kommet skred i folkemængden, og de lader sig føre med. Fra store højtalere bliver den snarlige fællessang annonceret. På pladsen foran auktionshallen står de vendt mod den lille midlertidige scene, hvor orkesteret spiller for til fællessangen. Om lidt vil musikerne trække indenfor og spille op til dans i selve hallen.

“Blæsten går frisk over Limfjordens vande” gjalder ud over havnen, da Margrethe får øje på Erik i udkanten af mængden. Karin følger hendes blik. – Er det ham den ranglede, der står lidt for sig selv? Flot fyr. Men du er nu også så fin i aften, Margrethe. Den kjole sidder godt på dig, og det er pænt, som du har sat håret op.

– Tak ...

Margrethe ved ikke, hvad hun ellers skal sige. I lige måde? Det ville lyde så fladt, og hun kan jo heller ikke hamle op med ingeniørfruene. Bare et blik på den støvblå taljerede kjole, der nærmest kongeligt fremhæver Karins slanke figur ...

Margrethe har ladet nogle lange lokker hænge løst og vaje i den svage vind. Nu stryger hun dem om bag ørerne og prikker til Niels. De nikker over mod Erik. Han ser dem ikke, har blikket rettet mod scenen og synger

med på sangen. Da den toner ud, får hun endelig øjenkontakt med ham. Erik smiler og laver nogle bevægelser med hånden, der vist skal signalere, at han kommer over til dem efter sangene.

I mellemtiden er Jørn forpustet dukket op ved Karins side. – Du må undskylde, siger han til hende. – Det var dem i Handelsstandsforeningen, de ville diskutere politik.

Han nikker smilende til Niels og Margrethe. – Ja, I er vel ikke i tvivl om, hvor I skal sætte jeres kryds?

– Nej ... svarer Niels drøvende.

Nej, det er sværere at regne ud, hvem Jørn og Karin egentlig stemmer på.

– Eller du går måske mere op i dronningebesøget, Margrethe?

Jørn siger det med en slags venlig åbenhed, og spørgsmålet forarger hende ikke, men Karin bliver tydeligvis irriteret og kigger skarpt på ham.

– Men det er da uheldig planlægning, at det ligger lige oven i valget, fortsætter Jørn uanfægtet.

Margrethe er faktisk spændt på at følge dronning Elizabeth og prins Philips statsbesøg i Danmark, men når ikke at svare. Oppe på scenen har formanden for Handelsstandsforeningen stillet sig foran mikrofonen for at sige et par ord før den næste sang. Så træder han ned, og da forspillet går i gang, hvisker Margrethe til Niels: – Synger du ikke med? Jeg kan så godt lide den.

Allerede ved de første toner begynder stemningen på havnen at forandre sig fra det feststemte til en eftertænksomhed, som også altid rammer Margrethe.

*Danmark, nu blunder den lyse nat
bag ved din seng, når du sover
Gøgen kukker i skov og krat
Vesterhavet og Kattegat
synger, imens det dugger
sagte som sang ved vugger*

Der er lige så stærkt et fællesskab i afsyngningen af “Danmark, nu blunder” som i “Blæsten går frisk”, men den rammer noget dybere, og det rører altid Margrethe at tænke på, at den sang er skrevet i Lemvig.

Så er der opbrud, folk trækker over mod hallen. Margrethe mærker antydningen af en pludselig nervøsitet, da hun og Niels står over for Erik. Det må være mængden af mennesker, tænker hun, at de ikke bare er sig selv her. Hun lader resten af fiskefileten glide ned i en af skraldespandene.

– Skal vi gå ind og få en øl? spørger han.

Musikken er allerede begyndt. Ved indgangen til hallen stopper de op og kigger ud over de dansende par. Man kan se gulvet vibrere under dem. Der er også børn, der løber rundt. Margrethe får øje på Ole og Vibeke, der danser på den overspændte måde, som børn gør, når de føler sig uden opsyn.

– Ved I godt, at det er det største dansegulv, der nogensinde har været i Lemvig?

– Så er det utroligt, at pladsen er så trang, svarer Margrethe.

Erik ler og træder ind. – Vi skal bare glæde os, så længe det varer. I morgen bliver her fyldt med fisk, siger han over skulderen. – Finder I et sted, vi kan sidde? Så henter jeg øl.

Margrethe finder plads til dem ved et af bordene. Niels tænder en smøg. Hun sidder og rokker på bænken, musikken går lige i blodet på hende, og hun ville ønske, at Niels dansede med hende lidt oftere. Det ligger ikke til ham, han har aldrig fået det lært. Noget af det første, hendes mor sagde til hende, da hun i sin tid havde fundet sammen med Niels, var: Du, som elsker at danse, hvorfor har du valgt den eneste mand i Lemvig, der ikke kan finde ud af det?

Samtidig med at Erik placerer sig mellem Margrethe og Niels og fordeler flaskerne, kommer Helle hen og vil danse med Margrethe. Den lille har vænnet sig til, at det ikke nytter noget at spørge sin far.

Efter dansen køber Margrethe en sodavand til hende. Hun spejder efter drengene for også at give dem og mærker et lille stik, da hun får øje på dem ved et bord sammen med Karin, Jørn og Vibeke. Der ser ud til at være sørget godt for dem.

– Må jeg gå hen til Vibeke og dem? spørger Helle.

– Ja ... gør du bare det.

Tilbage på bænken sidder Niels alene. Erik har drukket sin øl og er ude på halgulvet med en kvinde, som Margrethe ikke genkender. Han danser med så mange sådan en aften. Hun ved, at det irriterer Niels. At det aldrig får ende. At Erik ikke kan bestemme sig for en at falde til ro med. Engang

ved en frokost forsvarede Margrethe ham. Hun sagde, at ægteskabet ikke er for alle, men mærkede på Erik, at han ikke kunne lide den bemærkning. Som om hun afskrev ham og fik det til at lyde, som om han bevidst undgår at involvere sig i de kvinder, der er forbi hans seng. Sådan mente hun det ikke. Hun havde måske bare lyst til, at en i deres nærhed stod mere frit, end de selv var i stand til.

Nu hvor Margrethe følger ham med blikket derude, er hun i tvivl om, hvad hun skal mene. Hun ville ønske, at det ikke rørte hende at se ham danse med andre, og det ville måske være nemmere, hvis han lyttede til Niels og fandt sig én bestemt.

Der går lang tid, før Erik er henne hos dem igen. Da han endelig sætter sig imellem dem, kan Margrethe se, at han er fuld, men ikke så fuld, at det gør noget. Hun håber, at han vil holde igen.

– Vi har da ikke fået danset, Margrethe. Det går ikke, at du sidder og visner, siger han og sender dernæst Niels et blik. – Er det i orden, at jeg låner hende? Så kan du jo sidde og tænke over, om du ikke vil følge efter.

Niels accepterer med et skuldertræk, og Erik tager hende i hånden og trækker hende med ud. Et nummer er lige afsluttet, og et nyt går i gang. At det lige skal være dén sang. Margrethe ser bebrejdende op på orkesteret, men selvfølgelig har de lært den. Den er populær, hun hører den i radioen på vaskeriet flere gange om dagen. Det strømmer også ud på gulvet med folk. Erik har et fast greb om hende og trykker hende ind mod sig, mens de følger melodians rytme. *Vi mødtes i sjov, vi sværmede lidt, men det, der var letsind, blev alvor med ét.*

Erik smiler til hende. For ham er alting for sjov, i hvert fald når han har fået lidt at drikke. Men den måde, han trykker hende ind til sig på. Ikke at der nogensinde er sket noget eller skal ske noget. Det er pinefuldt, at hun føler andet end bare glæden ved at bevæge sig til musikken. *Vi lægger en plan, vi drømmer en drøm, vi kæmper os fremad trods modvind og strøm.*

Da sangen er ovre, kysser Erik hende på kinden, følger hende tilbage til bænken og er hurtigt videre. Margrethe sætter sig ved siden af Niels, som sidder og snakker med sin sidemand. Han har næppe set noget, men hvad var der også at se?

Lidt efter byder Niels hende op og danser en enkelt dans med hende, mekanisk, som det nu er hans stil. Alligevel føler hun sig lettet over det.

De ser ikke mere til Erik før sidst på aftenen, hvor de er begyndt at snakke om at vende hjemad. Helle, som er træt, lyser op, da Erik kommer hen til dem, men han ænser hende ikke rigtig. Øjnene er blanke og udflydende. – Har I fået danset? snøvler han. Margrethe kigger væk. Hun ved godt, at det her også er Erik, men alligevel synes hun ikke, det er ham.

– Vi går hjem nu, og det gør du også, hører hun Niels sige.

– Først når festen slutter.

– Den er slut nu.

– Ikke så længe musikken spiller.

Ud af øjenkrogen ser hun Niels tage fat om Eriks nakke. – Du har fået nok. Vil du selv gå, eller skal jeg følge dig?

Erik river sig fri. – Tror du, at du bestemmer over mig?

Selvom Niels er lavere end Erik, får hans brede ryg ham til at virke stærkere. – Når du drikker dig fra sans og samling, så bestemmer jeg over dig. Få drengene med, siger han til Margrethe. – Kom, vi går.

Han skubber Erik foran sig hen mod porten. Erik vender sig hele tiden om og råber. Ordene drukner i musikken, men folk drejer hovedet og følger dem med blikket. Margrethe har vinket Ole og Svend til sig og går med Helle ved hånden. De skal først igennem den flok, der er stimlet sammen ved indgangen og står og snakker og griner. Erik snubler ind i dem og fremkalder et latteranfald. Hvis ikke Margrethe var så pinligt berørt, ville hun glæde sig over, hvor rart det er at komme ud i den friske luft og kunne høre sig selv tænke igen. Det er en lys aften, men de mange lamper kommer alligevel til deres ret og kaster et gyldent skær over havne- og pakhuse og kutterne ved kajen.

Erik skubber til Niels og vakler af sted. – Jeg går selv hjem, slap nu af, for helvede.

Først nu opdager Margrethe, at Karin og hendes lille familie står lidt derfra. De er også ved at gå, men må have set optrinnet. Hun kunne synke i jorden. Karin løfter hånden, idet de går, men Margrethe lader, som om hun ikke ser det. Hun har heller ikke lyst til at kigge på sine børn nu. Hun holder blikket rettet mod Eriks ryg, mens han stavrer af sted i retning mod de små gader mellem havnen og kirken.

SPØRGSMÅL

DET KAN DU TALE MED DIN LÆSEKREDS OM

KLASSESKEL OG KVINDEKAMP

I *De bedste familier* møder vi to familier fra Lemvig, en lokal arbejderfamilie og en ingeniørfamilie, der er flyttet til Vestjylland fra København. Vi præsenteres også for Cheminovas direktør, Gunnar Andreasen, og hans kone, ingeniøren Gudrun, som bringer helt nye levemåder og moralbegreber med til det vestjyske.

- Hvordan beskrives klassesamfundet i romanen? Hvilke økonomiske og kulturelle skel blev du opmærksom på?
- Ægteskab, kærlighed og kønsroller er et centralt tema i bogen. Hvordan beskrives det hos Niels og Margrethe? Og hos Karin og Jørn?
- Hvordan er synet på børneopdragelse i de forskellige miljøer? Og hvordan påvirker det børnene konkret?
- Hvordan tror du, livet former sig for Vibeke, Svend, Ole og Helle efter bogens slutning?
- Hvordan kommer den begyndende kvindefrigørelse til udtryk i romanens univers?
- Margrethe og Karin kæmper på hver deres måde med at gøre sig fri af samfundsskabte normer. Hvilke forskelle og ligheder ser du i denne kamp? Hvordan beskrives deres venskab?
- Hvad lægger du i romanens titel?

DANMARKSHISTORIE

Romanen foregår i årene 1953-62, en periode med voldsomme omvæltninger og en rivende udvikling fra landbrugssamfund til begyndende velfærdsstat.

- Hvordan skrives samfundsudviklingen frem i romanen?
- Hvilke konkrete historiske begivenheder præger karakterernes liv og på hvilken måde?
- Hvordan påvirker samfundsudviklingen de enkelte karakterer? Vinder de noget? Taber de noget?
- Hvad overraskede dig mest ved livsbetingelserne i 1950erne? Er der ligheder mellem livet dengang og livet i dag?

TAVSHEDSKULTUR

Kim Blæsbjerg beskriver sin barndoms Lemvig som præget af en tavshedskultur:

“Med tavshedskultur mener jeg ikke kun tilstedeværelsen af klare tabuer såsom Cheminovas forurening og forgiftninger – jeg tænker også på fraværet af sprog. Der blev talt meget lidt om væsentlige eller besværlige emner. Det indebar et forkrampet sprog og kunne betyde, at vi ikke havde evnerne til at sige fra, selv hvis vi ville.”

- Hvad er det, der ikke må tales om, i lokalsamfundet og i de enkelte familier?
- Hvad er fortielsens konsekvenser for romanens forskellige karakterer?

- Hvilke konsekvenser har det for Erik, at han som en af de få vælger at tale højt om forholdene på fabrikken?
- Findes der en lignende tavshedskultur i dagens Danmark?

SKYLD OG ANSVAR

Et væsentligt tema i romanen er det massive løft i levestandard, som Cheminova bringer med sig. Alle ved, at prisen for egnens velstand er høj, både for arbejdernes helbred og den omgivende natur. Men hvem bærer egentlig ansvaret?

- Hvordan behandler romanen spørgsmålet om skyld – hvem har ansvaret for forureningsskandalen?
- Hvordan forholder de enkelte karakterer sig til forureningen? Og til arbejdernes forhold på fabrikken?
- Synes du, at Gunnar Andreasen fremstilles som helt eller skurk?
- Er det muligt at trække paralleller fra forureningsskandalen i romanen til den aktuelle klimakrise?

”PRISEN FOR ALT DET GODE HAR VÆRET TAVSHED – OM FORGIFTNINGERNE OG OM MILJØFORURENINGEN”

INTERVIEW MED KIM BLÆSBJERG

Historien om Cheminova er både smuk og grusom, siger Kim Blæsbjerg, der selv er opvokset i Lemvig, ikke langt fra Harbøre Tange, hvor virksomheden ligger. I sin roman *De bedste familier* udfolder han historien i en stor fortælling.

HVAD HANDLER DE BEDSTE FAMILIER OM?

Giftfabrikken Cheminova flytter i 1953 til Vestjylland sammen med et hold ingeniører og deres familier, og flere hundrede lokale arbejdere bliver ansat. Fabrikken bliver opført af billige materialer, og giftproduktionen straks sat i gang. Jørn er ledende ingeniør og ankommer til Lemvig sammen med sin kone Karin og deres datter. Han og fabrikkens direktør har ikke kun ambitioner om at drive en stor virksomhed, men også at løfte hele den vestjyske egn gennem direktørens forbindelser til Christiansborg. Lemvigeren Niels er arbejder, kommer fra dårlige kår og begynder på fabrikken med drømmen om at give sig selv og sin familie materiel tryghed.

De to familier bliver forbundet gennem Niels og Jørns arbejdsfællesskab, og der opstår et venskab mellem konerne Margrethe og Karin. Men bag tilnærmelsen ligger klasseskellet og skellet mellem indfødte og tilflyttere og lurer som en trussel mod samhørigheden. Og prisen for fremskridtet er de forgiftninger, arbejderne løbende bliver udsat for. Et problem man ikke taler højt om. Men

efterhånden som forgiftningerne begynder at få en langsigtet konsekvens, sættes alle forholdene i romanen på prøve.

HVAD HAR INSPIRERET DIG TIL AT SKRIVE ROMANEN?

Tavshedskulturen under min egen opvækst. Og med tavshedskultur mener jeg ikke kun tilstedeværelsen af klare tabuer såsom Cheminovas forurening og forgiftninger – jeg tænker også på fraværet af sprog. Vi var mange, der voksede op i et miljø, hvor der blev talt meget lidt om væsentlige eller besværlige emner. Det indebar et forkrampet sprog og kunne betyde, at vi ikke havde evnerne til at sige fra, selv hvis vi ville.

Bogen er også en roman om, hvordan en enkelt virksomhed kom og blev helt definerende for kulturen på den egn, hvor jeg er vokset op. Det handler om loyalitet og tavshed. Jeg har afgrænset romanen til perioden 1953-62, men er også inspireret af, hvad jeg

selv kender til fra årtierne der fulgte, og frem til i dag. Man kan ikke vokse op i Lemvig og omegn uden at gøre brug af tilbud, som Cheminova har støttet økonomisk. Sportsforeninger, musikskoler, missionshuse, parkområder, alt tænkeligt kan forbindes med fabrikken. Gymnasiet i Lemvig blev opført, fordi ingeniørerne på Cheminova manglede et gymnasium til deres efterhånden store børn. Det førte den udvikling med sig, at også vi børn af arbejdere og håndværkere fik gymnasiet som en mulighed. Det er en både smuk og grusom historie, for prisen for alt dette gode har været tavshed. Om forgiftningerne og om miljøforureningen. Jeg er præget af at vokse op i en tavshedskultur. Det ved jeg, at der også er mange andre, der er, og det har været både spændende og en nødvendighed for mig at dykke ned i min hjemegns stof for at se på, hvad det er, der har formet os.

HVORDAN ER BOGEN BLEVET TIL?

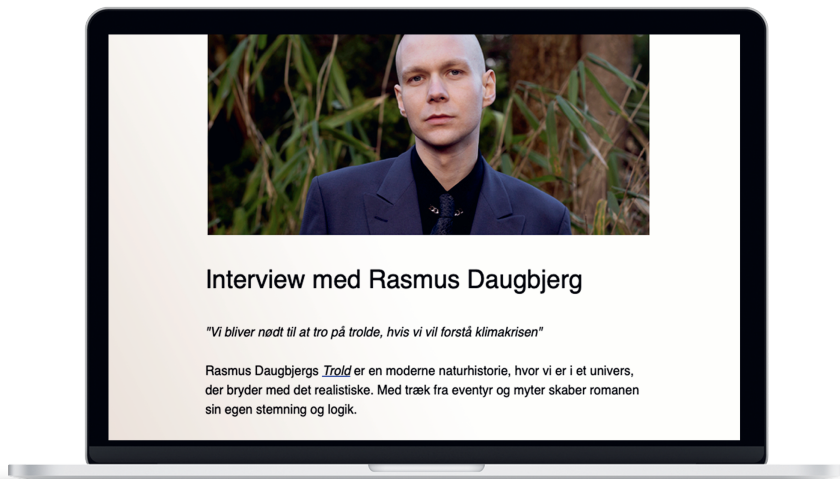
Romanen bygger i høj grad på min egen erindring om tavshedskulturens tryk. Den bevidsthed har været en motor gennem opbygningen af romanen og været afsæt for de enkelte scener. Men nu jeg tager udgangspunkt i en konkret og stadig eksisterende virksomhed, har det samtidig været vigtigt for mig at foretage grundig research. Det har været en dybt interessant proces, som ikke kun har styrket romanens præcision, men også givet mig en dybere forståelse for de karakterer og den tid, jeg skildrer. Ud over at dykke ned i arkiverne har jeg talt med mange mennesker, heriblandt en pensioneret arbejder fra Harbøre, som var med helt tilbage fra 50'erne. Han har Niels også taget farve af, og han har heldigt for mig og for romanen været villig til at bryde den tavshedskodeks, som de ansatte på Cheminova ellers altid har arbejdet under. Jeg har desuden været heldig at komme i kontakt med døtrene af Cheminovas grundlægger. De har været gavmilde med både fortællinger og adgang til familiens fotoalbums og har givet mig indsigt i deres forældres og Cheminova-ingeniørernes måde at tænke på.

NYHEDSBREV FRA GUTKIND

Tilmeld dig Gutkinds nyhedsbrev NYE SIDER, og vær den første til at få nyt fra bøgernes verden: www.bit.ly/nyesider

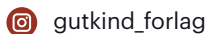

Gutkind Bogcast

Tag høretelefonerne på, og følg arbejdet med bøgerne på Gutkind på helt tæt hold.

Find dér, hvor du lytter til podcasts.

Følg Gutkind

På Gutkind.dk finder du læsekredsmateriale på et stort udvalg af vores bøger.

Læs og tal sammen
Bogen der ikke ville læses

Læsekredsmateriale
Paradis først

Læsekredsmateriale
Tænk ikke på mig

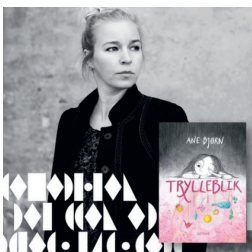
Læs og tal sammen
Lille Træ

Læsekredsmateriale
Tour de chambre

Læsekredsmateriale
Skønne verden, hvor er du

Læs og tal sammen
Trylleblik

Læsekredsmateriale
Ly

Læs og tal sammen
Læsepadden Pede

LEMVIG 1953. Cheminova flytter sin fabrik fra Sjælland til Vestjylland, og ingeniøren Jørn og hans kone Karin tager hul på en ny tilværelse. For arbejderen Niels er fabrikken den redning, han har ventet på. Han og hans kone Margrethe drømmer om bedre kår, og byen mærker hurtigt et løft i levestandard og velfærd.

Fabrikken knytter de to familier sammen, og der opstår tætte bånd mellem Karin og Margrethe. Ingen taler højt om det kemiske affald, der ledes direkte i havet, eller de forgiftninger, arbejderne løbende udsættes for. Men efterhånden som forgiftningerne sætter sig spor, begynder alle forholdene at slå sprækker.

DE BEDSTE FAMILIER er en fortælling om overgangen fra efterkrigstid til moderne velfærdssamfund. Om mænds store planer og kvinder, der ikke bare vil følge med. Om venskab og utroskab, loyalitet og svigt. Og om, hvordan mennesker kan tabe stort midt i det fremskridt, de ellers er en del af.